

Arhivele Statului din Craiova la 60 de ani de la înființare

Filiala Arhivelor Statului județul Dolj a marcat împlinirea celor 60 de ani de existență prin organizarea unei sesiuni de comunicări științifice și a unei expoziții. Sesiunea de comunicări organizată în zilele de 6-7 martie 1991 la Craiova s-a bucurat de o largă participare: arhiviști, profesori de istorie, cercetători ai unor instituții de cultură din Craiova.

Considerată că zi mare pentru Oltenia, pentru istoria fascinantă a Olteniei, înființarea Arhivelor Statului din Craiova, la 4 aprilie 1931, a însemnat „salvarea de la distrugere a documentelor în care stă inclusă istoria regională a acestui ținut.

În cuvântul său de deschidere domnul Voinescu, viceprefect al județului Dolj, sublinia că „arhivele slujesc prezentul și prefigurează viitorul constituindu-se într-o adevărată memorie a pământului românesc”. Prezentînd importanța instituției Arhivelor Statului, vorbitorul a subliniat că „în cei 60 de ani de existență, Arhivele Statului au acumulat o mare cantitate de arhivă, sursă de documentare și informare deosebit de importantă pentru scrierea istoriei patriei”.

Comunicarea „Bogdan Petriceicu Hașdeu — marele director al Arhivelor Statului”, susținută de dl. Ion Munteanu — director general al Arhivelor Statului, a subliniat că „dintre personalitățile care au condus această instituție, B. P. Hașdeu s-a impus printr-o concepție înaintată și o strădanie deosebită”. Comunicarea a evidențiat activitatea lui Hașdeu, ca director al Arhivelor Statului în perioada 1876-1900, de stringere a documentelor răspindite pe întreg teritoriul țării, de descifrare și publicare a lor, de asigurare a unor condiții adecvate păstrării „prețioaselor tezaure”.

Mitropolitul Olteniei, Nestor Vornicescu, a prezentat comunicarea „Manifest pentru unitate la 1821” subliniind importanța celor două lucrări psaltice descoperite la schitul Stribaret, al cărui autor este episcopul

Argeșului, Ilarion Gheorghiad. Comunicarea evidențiază ideea de unitate exprimată în aceste lucrări „ca dovadă a grațitudinii față de înaintași, care au luptat pentru ea și împotriva regimului feudal fanariot”.

Comunicarea „Ioan P. Georgescu și C. S. Nicolăescu Ploșor — cărturari din trecutul arhivisticii oltene”, prezentată de consilierul șef al Inspectoratului pentru Cultură Dolj, Alexandru Firescu a subliniat aportul celor doi cărturari „la stringerea documentelor și restituirea lor istoriei naționale”, preocuparea lor constantă pentru ridicarea prestigiului instituției de cultură — Arhivele Statului.

Profesorul Ion Pătrașcu de la Universitatea Craiova a evocat în comunicarea sa figura remarcabilă a profesorului C. D. Fortunescu, primul director al Arhivelor Statului din Craiova „aflat într-o strînsă filiație spirituală cu profesorul său B. P. Hașdeu”. Evocînd activitatea desfășurată de profesorul Fortunescu, autorul a insistat asupra eforturilor materiale pe care le-a făcut pentru „purtarea culturii în masă”.

Dr. Virgil Joiță, cercetător la Institutul de cercetare socio-umană Craiova, a remarcat în comunicarea „Istoriografia românească între anii 1944-1964”, că este cazul să se cerceteze dacă întreaga istoriografie românească este compromisă, așa cum s-a afirmat de către un parlamentar (Dan Lăzărescu) și a făcut o analiză a situației istoriografiei noastre. Analiza a relevat că „în toate perioadele au existat istorici care s-au menținut pe linia respectării adevărului istoric”.

Filofteia Rînzîș de la D.G.A.S., în comunicarea „Informatica în arhive”, făcînd o succintă trecere în revistă a celor 160 de ani de existență a instituției Arhivelor Statului, a relevat rolul științei și tehnicii moderne în arhive și a prezentat sistemul automat de regăsire și informare din Arhivele Statului.

Comunicarea „Situația arhivelor românești în timpul celui de al doilea război mondial” prezentată de Elena Dîma de la D.G.A.S. a evidențiat activitatea desfășurată de

profesorul Aurelian Sacerdoțeanu, director al Arhivelor Statului în acea perioadă, pentru protejarea arhivelor în fața distrugerilor războiului.

Virgiliu Teodorescu a evocat în comunicarea „Dionisie Eclesiarhul”, figura „celui care a trudit pentru păstrarea și transcrierea documentelor”.

O altă evocare la această manifestare a constituit-o comunicarea „Un mare pedagog — profesorul Ștefan Velovan”, figură a culturii atât bănățene cât și craiovene. Comunicarea a fost susținută de Constantin Brătescu, șeful filialei Caraș-Severin a Arhivelor Statului.

Comunicarea „Argumente și propuneri pentru înființarea unui laborator de restaurare a documentelor la F.A.S. Dolj”, prezentată de Florea Oprea din D.G.A.S. a invitat la reflecții asupra stării de păstrare și conservare a valorilor documentare existente la filiala Dolj a Arhivelor Statului.

Alexandru Olaru și Cristian Olaru, de la Facultatea de medicină din Craiova au subliniat în comunicarea „Medicina în documente de arhivă din secolul al XIX-lea”, importanța cercetării unor documente de arhivă în cunoașterea și răspândirea unor informații prețioase privind tratarea sau prelucrarea unor boli în veacul trecut.

Monica Călinescu și Dorica Ciubotea, de la Institutul de cercetări socio-umane Craiova, au propus prin comunicarea „Proprietatea moșnenască în județul Dolj înainte de 1864” o analiză asupra valorii pământului.

Comunicarea „Nicolae Titulescu și problema agrară”, susținută de Cezar Avram, cercetător la Institutul de cercetări socio-umane Craiova, a evocat personalitatea marelui diplomat „care a încercat să facă o politică mare pentru o țară mică” și care nu a scăpat din vedere analiza condiției sociale a țăranului.

Toma Rădulescu, muzeograf la Muzeul Olteniei, a prezentat comunicarea „Colecția de documente medievale păstrate la Muzeul Olteniei” formată prin strădania înaintașilor Al. Aman, Ștefan Ciuceanu, Slogoveanu. Documentele aflate la muzeu se completează cu cele păstrate la Arhivele Statului” de aceia se impune o strinsă colaborare între cele două instituții pentru cunoașterea deplină a adevărului istoric”.

În încheiere, dl. general Ion Munteanu, a evidențiat importanța sesiunii pentru lărgirea cunoașterii și colaborării în scrierea istoriei patriei dintre cercetătorii din învățământ, arhive muzeu și bibliotecă.

SILVIA POPOVIC

Manifestare omagială B.P. Hașdeu

La solicitarea Ministerului Culturii și al Cultelor din Republica Moldova și sub egida Ligii Culturale din București, Direcția Generală a Arhivelor Statului a organizat la Chișinău un simpozion și o expoziție cu tema: „Bogdan Petriceicu Hașdeu în memoria arhivelor”. Această acțiune s-a înscris în șirul de manifestări dedicate împlinirii a 160 de ani de la înființarea Arhivelor Statului și la realizarea ei au contribuit mai mulți arhiviști din D.G.A.S.

Locul nu a fost întâmplător ales dacă avem în vedere că B. P. Hașdeu s-a născut la Cărstinești, în fostul județ Hotin și și-a făcut o parte din studii la Chișinău, unde se află și în prezent „Biblioteca B. P. Hașdeu”. Sesiunea a avut loc în ziua de 28 martie 1991 la Academia de Științe din capitala Republicii Moldova, în prezența Ministrului Culturii și al Cultelor, dl. Ion Ungureanu.

Comunicările, cele mai multe bazate pe documente din Arhivele Statului din București, au scos în evidență personalitatea lui

B. P. Hașdeu ca arhivist, arheograf, istoric, lingvist, economist, poet. Calitatea deosebită a comunicărilor a fost sesizată de participanții la discuții.

Sesiunea a fost deschisă de dl. Ministru Ion Ungureanu și de dl. general-maior Ion A. Munteanu, directorul general al Arhivelor Statului, care a evocat cu multă sensibilitate personalitatea plurivalentă a lui B. P. Hașdeu. Au urmat apoi comunicările, susținute de arhiviști din D.G.A.S., care au adăncit, până la detalii necunoscute, cite unul din domeniile de activitate ale neglabilului B. P. Hașdeu.

În ordinea susținerii, acestea au fost: Adina Berciu, *B. P. Hașdeu — director al revistei „Arhiva istorică a României”*; Lidia Brâncănu, *Documente de arhivă privind elaborarea lucrării lui B. P. Hașdeu „Istoria critică a Românilor”*; Corneliu Lungu, *B. P. Hașdeu — un apostol al arhivelor românești*; Alexandra Negreanu, *B. P. Hașdeu — arheograf*; Elena Dima,

Biblioteca lui B. P. Hașdeu de la Arhivele Statului București; Maria Dogaru, Stema familiei B. P. Hașdeu.

Au mai prezentat comunicări: Oct. Onea, directorul Muzeului „B. P. Hașdeu” din Cimpina, Ionel Oprișan, cercetător principal la Muzeul Literaturii Române, Eugenia Ioan, cercetător principal la Institutul de studii sud-est europene din București, conf. dr. Rodica Tanțău de la Academia de Studii Economice din București. La lucrări a luat parte un public numeros, alcătuit din cercetători, istorici, lingviști, arhiviști, muzeografi.

A doua zi, pe 29 martie a avut loc vernisajul expoziției „B. P. Hașdeu” la Muzeul de Istorie din Chișinău, organizată tot de Direcția Generală a Arhivelor Statului.

Expoziția a cuprins în special fotocopii după documente de arhivă referitoare la viața, activitatea și opera lui B. P. Hașdeu. La realizarea ei au participat și arhivele din Chișinău, care au pus la dispoziție documente, cărți și fotografii aflate în depozitele sale.

Remarcăm atenția deosebită acordată de presă și de televiziunea din Chișinău acestor acțiuni, primite deosebit de călduros de către locuitorii capitalei Republicii Moldova. Cu această ocazie s-au deschis și noi relații între Arhivele Naționale din Chișinău și Direcția Generală a Arhivelor Statului din București, relații pe care dorim să le consolidăm în perioada ce urmează.

ADINA BERCIU

170 de ani de la Revoluția lui Tudor Vladimirescu

În 21 martie anul 1821, către ceasurile amiezii, Tudor Vladimirescu, după ce își stabilise tabăra la Cotroceni, împreună cu o parte din pandurii săi intră în București, devenind — cum scrie un cronicar al timpului — „poruncitor țării”.

Comemorând revoluția română, Direcția Generală a Arhivelor Statului a organizat, în aceeași zi și la aceeași oră cu evenimentele de acum 170 de ani, o sesiune științifică și o frumoasă expoziție, cu tema: „Tudor Vladimirescu în memoria poporului român”. Acțiunea s-a desfășurat sub generoasele auspicii ale d-lor Doru Viorel Ursu, ministru de interne, și general locotenent Dumitru Penceiu, secretar de stat.

Sesiunea a fost deschisă de dl. general-maior Ion A. Munteanu, director general al Arhivelor Statului, care în cuvîntul său a prezentat locul marelui pandur în istoria românească. Au urmat comunicările: Nestor Vornicescu, mitropolitul Olteniei, *Sigiliul lui Tudor Vladimirescu, simbol al independenței*; Gh. D. Iseru, *1821, punct culminant al opoziției pămîntene antilevantine și antifanariote*; col. (r) Gheorghe Ploscaru, *Cîteva considerații asupra reprezentării personalității lui Tudor Vladimirescu în artele plastice*; Adina Berciu, *Informații din presa italiană despre Tudor Vladimirescu*; Lidia Brăncănu, *Demersurile istoriografului C.D. Aricescu pentru realizarea portretului lui Tudor Vladimirescu*; Alexandra Negreanu, *Revoluția lui Tudor Vladimirescu în opera poetului Mihai Eminescu*. În încheiere au luat cuvîntul dl. ministru Doru Viorel Ursu

și reprezentantul personal al Patriarhului României Teoctist.

Expoziția a cuprins: facsimilele principalelor documente ale revoluției, reproduceri după stampe privind desfășurarea ei și figura lui Tudor Vladimirescu, fotocopii după documentele diplomatice contemporane, precum și o serie de exponate care au întregit imaginea acestuia în conștiința poporului român. Remarcăm unele reprezentări inedite: cronică revoluției de la 1821 — acuarele ale pictorului Mircea Olarian, fotocopii din presa românească din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, referitoare la evenimentele din 1821, cîteva poezii populare despre Tudor Vladimirescu, culese de poetul Ion Anastasia.

Vitrinele au cuprins: un costum de epocă, reprezentări ale lui Tudor Vladimirescu în medalistică, filatelie, maximafilie, precum și principalele lucrări din istoriografia românească (cărți și publicații de documente) care au tratat revoluția română de la 1821. La realizarea expoziției au colaborat, cu exponate și ilustrate Muzeul Militar Național și Muzeul de istorie și artă al municipiului București. Remarcăm prezența în număr mare a reprezentanților presei, radioului, și televiziunii, precum și a unui numeros public: cercetători, muzeografi, arhiviști.

Așa după cum a sesizat și presa, inițiativa Arhivelor Statului a fost „oreușită”, dovedind seriozitate, profesionalism și pasiune în restituirea valorilor istoriei naționale.

ADINA BERCIU

Participarea Direcției Generale a Arhivelor Statului la cea de a 6-a sesiune a Centrului pentru Probleme Profesionale și Tehnice în Arhive, de la Maribor, Iugoslavia

La invitația adresată Direcției Generale a Arhivelor Statului în perioada 18–25 martie 1991 am participat ca delegat la lucrările celei de a 6-a sesiune a Centrului pentru probleme profesionale și tehnice în Arhive, din Slovenia, organizată la Radenei, lângă Maribor. Programul reuniunii a constat în prezentarea organizării centrului, care în decursul timpului a avut ca membrii sau observatori, colegi din arhivele din Austria, Bulgaria, Cehoslovacia, China, Germania, Ungaria, Italia, Polonia, U.R.S.S., Spania și Anglia. La această sesiune au participat reprezentanți ai Arhivelor din Italia, Polonia, Austria, Ungaria, Iugoslavia (Serbia, Croația și Slovenia) și România. Directorul centrului a prezentat un raport asupra activității pe anul trecut precum și rezumatul concluziilor sesiunii a V-a (1990), care s-au referit în special la construcții de Arhive, echipamente folosite în depozitele de arhivă, în camere de studiu și expoziții și sisteme de securitate pentru acestea.

S-a dezbătut apoi tema sesiunii a VI-a (1991) „Standarde minimale în arhive”, la care s-au susținut comunicări referitoare la adaptări și modernizări aduse clădirilor vechi existente în Arhive, standarde privind construcția localurilor destinate Arhivelor, igiena în cadrul depozitelor și camerelor de lucru, microfilmarea pe peliculă de 35 și 16 mm a fondurilor arhivistice.

În cadrul temei sesiunii, am susținut comunicarea în limba engleză cu titlul „Preocupări în standardizarea proceselor reprografice utilizate în Arhivele din România”, cu referire concretă la cele două standarde elaborate de Direcția Generală a Arhivelor Statului în concordanță cu normele internaționale I.S.O., și anume STAS nr. 10.997 „Microcopii gelatino-argintice pe film. Prelucrare și conservare pentru arhivare” și STAS – nr. 8357 „Cutii pentru păstrarea microfilmelor”. Totodată, pentru a exista o imagine de ansamblu a stadiului actual de standardizare am propus ca pînă la sesiunea viitoare, centrul să prezinte o listă completă de standarde elaborate și practicate în Arhive, aceasta putîndu-se realiza cu colaborarea Consiliului Internațional al Arhivelor, propunere ce a fost reținută ca foarte utilă.

Directorul centrului a prezentat situația comparativă a standardizării microclimatului în depozitele de Arhivă din Serbia,

Slovenia și Croația, specificînd că există prea puține standarde în acest domeniu, ceea ce duce la situații de nerespectare a unui climat optim de conservare a documentelor.

Participanții au dezbătut programul de activitate viitoare și dezvoltare a centrului și modulul de prezentare și alcătuire a revistei „Atlanti”, care conține articolele apărute în domeniul tehnic în Arhive. Pentru Direcția Generală a Arhivelor Statului au fost oferite, ultimul nr. al revistei de titluri „Atlanti” și inventarul tuturor fondurilor de documente existente în Slovenia, care au intrat în fondul documentar al Direcției Generale a Arhivelor Statului.

Ca lucrare practică, s-a efectuat o demonstrație deosebit de interesantă de obținere de informații la distanță cu ajutorul unui sistem de computerizare de proveniență S.U.A., pe un terminal plasat la Radenei și la care s-au obținut datele solicitate de la Arhivele din Maribor. Atît din această demonstrație cit și din discuțiile ce au urmat a rezultat preocuparea comună a tuturor reprezentanților de modernizare prin introducerea computerelor și microcomputerelor în toate centrele arhivistice. Tot cu această ocazie s-a desprins concluzia ca fiecare arhivist să fie instruit pentru a putea răspunde introducerii computerizării, primirii și transmiterii rapide de date.

Gazdele au organizat vizitarea localului Arhivelor din Maribor, o clădire veche, adaptată și restaurată conform cerințelor actuale de modernizare a activităților, de depozitare și studiu a documentelor. A atras atenția sistemului de rafturi *compactus* mobile din unele depozite, executate de o firmă din Maribor, care facilitează ocuparea eficientă a spațiului și ușurință în manipularea tipurilor de documente păstrate.

În încheierea sesiunii s-a confirmat activitatea Centrului pe anul 1990 și s-a stabilit tema celei de-a VII-a sesiuni a Centrului din 1992 care va fi „Protecția la foc în Arhive și metode tehnice de prevenire și înlăturare a daunelor”.

Ca urmare a participării noastre la această sesiune și a problemelor tehnice de interes comun puse în discuție, s-a propus ca delegatul Arhivelor Statului din România să devină membru corespondent permanent al Centrului, urmînd ca acceptiunea să fie confirmată și transmisă în scris.

Pe tot parcursul lucrărilor și în cadrul concluziilor asupra sesiunii s-a evidențiat necesitatea participării cât mai largi și eficiente a specialiștilor din arhive la astfel de manifestări cu accentuat caracter profesional, deosebit de eficiente în vederea introducerii de tehnici noi, echipării cu utilaje moderne, instruirii personalului și schimbului de informații prin publicarea de articole de profil.

A rezultat de asemenea oportunitatea sprijinirii din punct de vedere material a unor activități în arhive, deosebit de importante în prezent, cum sînt activitatea de transpunere a documentelor pe microfilm și alte microformate de ultimă oră, cum ar fi discul optic, precum și regăsirea și transmiterea rapidă a informațiilor prin intermediul computerelor.

GRAZIELLA BOBULESCU